

EGYEDÜLLŐ SZEMKAMERÁS VIZSGÁLAT KAPOSVÁRON

UNIQUE EXAMINATION WITH THE AID OF AN EYE TRACKING CAMERA IN KAPOSVÁR

PINTÉR ATTILA főiskolai adjunktus
Soós MIHÁLY tudományos segédmunkatárs
DR. PHD VARGA ÁKOS egyetemi adjunktus

Kaposvári Egyetem Gazdaságtudományi Kar Marketing és Kereskedelem Tanszék

Abstract

In the summer of 2012 our research group carried out a unique examination in Kaposvár, with the utilisation of an eye tracking camera. During the "KaposFest 2012" Festival we selected 7 participants who have never been in Kaposvár before to take a walk in the downtown, after the installation of the eye tracking camera. Our aim was to define the judgment of the city landscape based on the participants' impressions. A research like this could be a useful and effective support for a marketing plan of a certain settlement; the results could also be used for any publication, posters and it could serve as a valuable assistance in forming of the city landscape. Our results showed that the direction of the attention was from left to right. The street was examined on the left at first, but the right side was examined more carefully.

Bevezetés

2012 nyarán a „Kapos Fest 2012” rendezvény ideje alatt Kaposvárra látogató, Kaposváron nem járt mintasokaságból kiválasztott 7 fő bevonásával szemkamerás vizsgálatot végeztünk Kaposvár Megyei Jogú Város belvárosában található épületek és látványosságok vizsgálatára. A kutatás célja a városkép megítélése volt, a város főterét és az onnan sugarasan kiinduló sétálóutcaikat szemügyre vevő résztvevők megfigyelése alapján. Egy ilyen vizsgálat hasznos és hatékony segítség lehet például egy település turisztikai marketingjének a kidolgozásában, felhasználható kiadványok, plakátok készítéséhez, segítheti a városkép kialakítását.

Kaposvár bemutatása

Kaposvár megyei jogú város kr. e. az V–IV. évezredben már lakott település volt. Kr. u. I. század elejétől – Pannónia provincia idején – a rómaiak által lakott terület volt. 1273-ban tartották az első vármegyegyűlést. 1690-ben Kaposvár Eszterházy Pál herceg birtokába került, majd a hatalmas kiterjedésű kaposvári Eszterházy-uradalom birtokközpontjává válik. 1750-ben Kaposvár a korábbi alkalmasszerű gyűlésektől eltérően Somogy megye állandó székhelye és a megyegyűlések helyszínévé vált. 1869. március 18-án Kossuth Lajost a kaposvári választókerületben országgyűlési képviselővé választották. Húsz évvel később Kossuth Lajos Kaposvár díszpolgára lett. 1873. január 23-án I. Ferenc Józseftől Kaposvár rendezett tanácsú városi rangot kapott, amely napot máig a város napjaként ünnepelemek. A századforduló előtti és utáni évtizedekben Galimberti Sándor, Kunffy Lajos, Vaszary János, Rippl-Rónai József, Zichy Mihály munkásságának köszönhetően Kaposvár a magyar festészet egyik központja. 1904. március 15-én felavatják a Városháza épületét. Az építkezés Kopeczek György és Kertész Róbert tervei alapján 1902-ben kezdődött, a díszterem ablakainak üvegfestését a Parlament üvegfestéseit is megalkotó Roth Miksa műhelye készítette. 1904-ben a Somogyi Hírlap első megjelenését 1909-ben követi a Kaposvári Hírlap kiadása. 1929-ben Kaposvár a korábbi rendezett tanácsú városi jogállásnak megfelelő megyei városi rangot kap. Az 1950 és 1975 közötti időszakban az iparfejlesztéssel jelentős változások következnek be a városban, a lakosság létszáma megkétszereződve 73 ezer főre nő. 1987-ben adták át az első kaposvári sétálóutcat. 1990. december 1-jétől Kaposvár megyei jogú várossá vált. 2008-ban az Év települése, 2010-ben pedig megkapta a „Magyarország legszebb főutcája” elismerést.¹

A szemkamerás vizsgálatok bemutatása

A marketingkutatásban alkalmazott műszeres megfigyelés olyan kutatási stratégia, ahol műszerek és nem emberek rögzítik a megfigyelt jelenséget.² A szemkamerás vizsgálat aktív közreműködést kíván a vizsgálat alanyától, melynek során a szem mozgásának útját rögzítik. A szemkamerás vizsgálatokkal pontosan lehet követni az észlelés tartalmát és irányultságát, és választ lehet kapni olyan kérdésekre, hogy

- mi az, amit csak nézünk, és mi az, amit látunk is?
- honnan hova kalandozik a tekintetünk?
- mely elemeken szeretjük sokáig legetetni a szemünket?
- melyek azok a területek, amelyek kitüntetett érdeklődésre számíthatnak?
- melyek azok a területek, amelyek leginkább kívül esnek az észlelési határokon?³

Anyag és módszer

A vizsgálatot egy iViewXHED típusú mobil szemkamerával végeztük, melynek kalibrálását 5 pontos kalibrálási módszerrel hajtottuk végre, majd a vizsgálatot egy 33 fokos látószögű kameralencsével végeztük. A kalibrálási folyamat után egy átlagosan 10 perc 15 másodpercnyi sétára invitáltuk a vizsgálatba bevont személyeket, ami során a szemkamerához tartozó laptop iViewX szoftvere digitálisan rögzítette a szemek mozgását, valamint a fixációs pontokat (fixációs pont: az a pont a vizsgált felületen, ahol megragad és időzik a tekintet). A vizsgált útvonalat az eredmények bemutatása során három szakaszra osztottuk:

1. szakasz: Kossuth tér és a Noszlopi Gáspár utca szakasza
2. szakasz: a sétáló utca Kossuth Tér felől induló, Zsolnay Kútig terjedő szakasza
3. szakasz: a Zsolnay Kúttól a Corso étteremig terjedő sétáló utca rész.

A videofelvételek elemzése során a mintasokaságra vonatkozó átlagértékeket számoltunk az egyes épületek, látványosságok fixációs arányainak vizsgálatakor. A bemutatott fixációkon kívüli szemmozgások jellemzően a járőkelők, az utcakövek és az egyéb felületeken történő mozgásuk miatt nem kerültek kiemelésre és bemutatásra.

Eredmények és értékelésük

Általánosságban elmondható a vizsgálat során szerzett eredmények alapján, hogy a balról jobbra történő megfigyelési irány a közterületek végigjárása és megfigyelése során is megfigyelhető volt. Az utcaképet a bal oldalon figyelték meg a vizsgálatba bevont személyek legelőször, viszont a jobb oldali utcafront megfigyelése nagyobb arányban és részletesebben történik.

Az első szakasz eredményei (Kossuth Tér időtartam: 101 mp, Noszlopi Gáspár utca időtartam: 128 mp)

A vizsgálat eredményei során egyértelmű fixációk voltak megállapíthatók a Kapos Hotel éttermén (1,98%), majd a Kossuth térre érve a templom épületén (1,97%), a Városháza épületén (6,9%), a Royál étterem és kávézó épületén (2,01%), a szökőkúton (4,95%), és a Kossuth szobron (7,9%). A Noszlopi utcában átlagosan 2 perc 8 másodpercet töltöttek a vizsgálatba bevont személyek, akiknek legnagyobb összefüggő fixációja a Szivárvány Kultúrpalota épületén volt megfigyelhető, mintegy 15%-nyi összefüggő fixációval.

A második szakasz eredményei (sétáló utca Kossuth Tértől a Zsolnay Kútig időtartam: 259 mp)

A sétáló utcára érve a Kossuth Tér felől, a Csokonai Étterem került mindenekelőtt a vizsgálatba bevont személyek tekintete elé, majd a Stüher Kávézó sétáló utcára kihelyezett teraszán (6,57%) volt megfigyelhető jelentős arányú fixáció. A parkhoz érve a park szökőkútja (3,08%), majd a park előtti hirdetőtábla (1,18%) esetében volt megfigyelhető nagy arányú fixáció. A parkkal szemben a Megyeháza és a Múzeum épülete (8,49%) emelendő ki e szakasz épületeinek megfigyelési arányait figyelembe véve. Az épület homlokzatának, nagy felületű ajtóinak, valamint a sétálók felé kihelyezett információs anyagainak és plakátjainak szenteltek nagy arányú figyelmet a vizsgálatba bevont személyek.

A harmadik szakasz (Zsolnay Kúttól a Corso étteremig időtartam: 121 mp)

A Zsolnay Kútra (4,1%) –bár észrevették az alanyok–, a többi közterületi elem megfigyelésének ideje és a fixációk arányainak tekintetében nem történt jelentős mértékű megfigyelés egyik vizsgálatba bevont személy esetén sem. Kiemelt figyelem, 4,95% fordult a Lira Könyvesbolt sétáló utcára kihelyezett standjára, és kira-

katára. A vizsgált utcarész végső állomása a Corso Étterem volt, amire kiemelten magas (5,7%) arányú fixáció történt, mind a bent ülő személyekre, mind pedig a teraszra. A Corso Étteremmel szemben lévő közterületi hirdető tábla esetében is jelentős arányú (2,47%) fixáció volt megfigyelhető.

Összefoglalás

2012 nyarán a KaposFest 2012 nevű rendezvényen szemkamerás vizsgálatot végeztünk a Kaposváron nem járt mintasokaságból kiválasztott 7 fő bevonásával, amelynek célja a városkép megítélése volt, a város főterét és az onnan sugarasan kiinduló sétálóutkákat szemügyre vevő résztvevők megfigyelése alapján.

A vizsgált útvonalat az eredmények bemutatása során három szakaszra osztottuk:

1. szakasz: Kossuth tér és a Noszlopi Gáspár utca szakasza;
2. szakasz: a sétáló utca Kossuth Tér felől induló, Zsolnay Kútig terjedő szakasza;
3. szakasz: a Zsolnay Kúttól a Corso étteremig terjedő sétáló utca rész.

A vizsgálat során szerzett eredmények alapján kijelenthető, hogy a balról jobbra történő megfigyelési irány a közterületek végigjárás során is tetten érhető volt. Az utcaképet a bal oldalon figyelték meg a vizsgálatba bevont személyek legelőször, viszont a jobb oldali utcafront megfigyelése nagyobb arányban és részletesebben történik.

Jegyzetek

1. www.kaposvar.hu
2. Malhotra, N. K., Simon, J. (2008): Marketingkutató. Akadémiai kiadó, Budapest. ISBN 978 963 05 8648 1
3. Sas, I. (2007): Reklám és pszichológia. Kommunikációs Akadémia Könyvtár, Budapest. ISBN 963 219 790 9

Felhasznált irodalom

- Malhotra, N. K., Simon, J. (2008): Marketingkutató. Akadémiai kiadó, Budapest. ISBN 978 963 05 8648 1
- Sas, I. (2007): Reklám és pszichológia. Kommunikációs Akadémia Könyvtár, Budapest. ISBN 963 219 790 9
- <https://www.kaposvar.hu/index.php?page=varostortenet&width=800&F=2&T=1&lang=1&prn=0> (Letöltve: 2012. 10. 01.)